

ნარკოპოლიტიკის ლიბერალიზაცია და საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს როლი ამ პროცესში

„ადამიანი არ შეიძლება იყოს სისხლის სამართლის პოლიტიკის ინსტრუმენტი და დანაშაულთან ბრძოლის საშუალება, ადამიანი არის მიზანი, რომელზე ორიენტირებითაც მოქმედებს ხელისუფლება, მათ შორის, სისხლის სამართლის პოლიტიკის შემუშავების პროცესშიც“¹.

1. შესავალი

ამ სტატიის მთავარ მიზანს წარმოადგენს საქართველოში არსებული ნარკოპოლიტიკისა და მისი უარყოფითი შედეგების შესახებ ზოგადი მიმოხილვა. აღნიშნული სტატია ძირითადად მიმოიხილავს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს განაჩენებს, რომელმაც ნარკოპოლიტიკის ლიბერალიზაციის პროცესზე უმნიშვნელოვანესი გავლენა იქონია. ამასთან, წარმოდგენილი იქნება სხვა ქვეყნების გამოცდილება და საერთაშორისო ორგანიზაციების ანგარიშები ამ საკითხთან დაკავშირებით. ამგვარად, შედარებითი, თეორეტიკული და სისტემური მეთოდების

* ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის საელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის სტუდენტი.

¹ საქართველოს მოქალაქე ბექა წიქარიშვილი პარლამენტის წინააღმდეგ, 2015 წლის 24 ოქტომბერი, II-54.

ფარგლებში ზემოაღნიშნული ინფორმაციის ანალიზისას, ხაზგასმული იქნება ნარკოპოლიტიკის ლიბერალიზაციის აუცილებლობის და საზოგადოებაზე მისი პოზიტიური გავლენის მნიშვნელობა.

2. პრობლემის სიმძაფრე

2012 წელს, პოლიციამ, საკუთარ ქორწილამდე ერთი დღით ადრე, 30 წლის ვანო მაჭავარიანი დააპატიმრა. ფაქტობრივად, მაჭავარიანი თავის წინასაქორწინო წვეულებაზე მიდიოდა, როდესაც პოლიციამ გააჩერა და ამოიღო ორი დოზა ჰალუცინოგენი ნარკოტიკული საშუალება LSD, 0.00172. ამოღებული ნარკოტიკი განსაკუთრებით დიდ ოდენობად დაკვალიფიცირდა და სასამართლომ მაჭავარიანს 9 წლითა და 6 თვით თავისუფლების აღკვეთა მიუსაჯა. მისი ქორწინება ჩაიშალა, ხოლო თავად მაჭავარიანმა 2017 წლის ოქტომბერში პრეზიდენტის შეწყალებით გათავისუფლებამდე 5 წელი ციხეში გაატარა.² მაჭავარიანს 0.00172 გრამი ნარკოტიკული საშუალება LSD მხოლოდ პირადი მოხმარებისთვის ჰქონდა, თუმცა კვლევების თანახმად საქართველოში მაჭავარიანის მსგავსად ადამიანებზე მძიმე სასჯელის დაკისრება იშვიათობა არ არის.³

ეს ტიპური ისტორია მიუთითებს საქართველოში არსებულ რეპრესიულ ნარკოპოლიტიკასა და მკაცრ სასჯელზე. ამგვარი სასტიკი მიდგომის გამომწვევი მიზეზები უნდა ვეძებოთ საწყისებში, როდესაც საქართველომ აირჩია ნარკოტიკების მოხმარებისა და რეალიზაციის კრიმინალიზაცია. 2006 წელს საქართველოს მთავრობამ გამოაცხადა „ნულოვანი ტოლერანტობის პოლიტიკა“ ყველა დანაშაულის მიმართ, მათ შორის ნარკოდანაშაულის მიმართ. იგივე წელს, პარლამენტმა მიიღო ახალი ანტინარკოტიკული კანონმდებლობა, რომელმაც დაადგინა უფრო მაღალი ფინანსური ჯარიმები და ხანგრძლივი პატიმრობა ნარკოდანაშაულისათვის, შეამცირა სასამართლოს დისკრეცია ნარკოდანაშაულთან მიმართებით და შემოიღო დამატებითი სასჯელი ნარკოდამნაშევეების წინააღმდეგ. ამ

---

² Human Rights Watch-ის ანგარიში სამაგალითო დასჯა – საქართველოს რეპრესიული ნარკოპოლიტიკის მძიმე ადამიანური შედეგები, 2018, გვ. 1-2, 5, <https://www.hrw.org/report/2018/08/13/harsh-punishment/human-toll-georgias-abusive-drug-policies>, (შემოწმებულია 2018 წლის 15 სექტემბერს).

³ იქვე, გვ. 1.

პროცესში მოხდა ადამიანის უფლებების უგულვებელყოფა და შეიქმნა საფრთხე, რომ მომავალში მრავალი მოქალაქე გახდებოდა მკაცრი სასჯელის მსხვერპლი.

მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოს მთავრობამ 2012 წელს მოახდინა ნარკოპოლიტიკის ნაწილობრივი ლიბერალიზაცია, იგი კვლავ მკაცრი დარჩა. სისხლის სამართლის მართლმსაჯულების სისტემა პირადი მოხმარების მიზნით ნარკოტიკის მოხმარებას ან ფლობას კვლავ სისხლის სამართლის მძიმე დანაშაულად განიხილავს. გადამეტებული სადამსჯელო ნარკოკანონმდებლობისა და პრაქტიკის გავლენა, მათ შორის არაპროპორციულად მკაცრი პატიმრობის ვადა და ჯარიმები, იძულებითი, სავალდებულო ნარკოლოგიური შემოწმება, იძულებითი საპროცესო შეთანხმებები, და თვითნებური უფლებრივი შეზღუდვები, როგორებიცაა მართვის მოწმობის მოპოვებასა ან სხვადასხვა პროფესიით მუშაობაზე შეზღუდვის დაწესება კვლავ რჩება გამოწვევად და სერიოზულ პრობლემად საქართველოში.⁴

თუმცა, დღესდღეობით, საზოგადოებისა და მთავრობის დამოკიდებულება უფრო ლიბერალური ხდება, რაც ორიენტირებულია საჯარო ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებაზე, ფოკუსირებულია ცნობიერების ამაღლების კამპანიებზე, ზიანის შემცირების პროგრამებსა და სტიგმისა და ნარკომომხმარებლის დისკრიმინაციის დაძლევისაკენ.

3. საკვანძო გადაწყვეტილება

როდესაც ვსაუბრობთ ნარკოპოლიტიკის ლიბერალიზაციის პროცესზე უნდა აღინიშნოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2015 წლის 24 ოქტომბრის რეგულაციური გადაწყვეტილება „საქართველოს მოქალაქე ბექა წიქარიშვილი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“. ქეთევან ერემაძის თანახმად, რომელიც ამ საქმეში წარმოადგენდა მომხსენებელ მოსამართლეს, ამ გადაწყვეტილებით საკონსტიტუციო სასამართლომ დაავალდებულა სახელმწიფო ხელისუფლების ყველა შტო, მათ შორის სასამართლოც, შეეცვალა მანკიერი ნარკოპოლიტიკა.⁵

---

⁴ იქვე, გვ. 2.

⁵ ქ. ერემაძე, თავისუფლების დამცველები თავისუფლების ძიებაში თბილისი, მერიდიანი, 2018, გვ.479.

გადაწყვეტილების თანახმად, ამ დავაში სასამართლოს უნდა შეეფასებინა დემოკრატიულ საზოგადოებაში რამდენად წარმოადგენდა არაადამიანურ, სასტიკ და დამამცირებელ მოპყრობას/დასჯას სასჯელი, რომელიც სადავო დებულებით განსაზღვრულია კონკრეტული ქმედებისთვის (7-დან 14 წლამდე თავისუფლების აღკვეთა პირადი მოხმარების მიზნით დიდი ოდენობით მარიხუანის შექცენა/შენახვისთვის).

მოპასუხე მხარის თანახმად, ნარკოტიკული საშუალებების, მათ შორის მარიხუანის ბრუნვის რეგულაციის (შეზღუდვა, აკრძალვა) ლეგიტიმურ მიზნებს წარმოადგენდა ნარკოტიკების გავრცელების პრევენცია, ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური უსაფრთხოების უზრუნველყოფა.⁶

საკონსტიტუციო სასამართლომ დაადგინა:

- სამართლებრივ სახელმწიფოში, რომელიც ემყარება კანონის უზენაესობას, ქმედების კრიმინალიზაციისა და მისი დასჯადობის ფუნქცია მაშინაა წარმატებული როცა ის გამოიყენება როგორც ultima ratio, იმ შემთხვევებში როდესაც ამოწურულია სამართლებრივ სიკეთეთა დაცვის არასისხლისსამართლებრივი საშუალებები.⁷
- თავისუფლების აღკვეთა უსაფუძვლოდ, და შესაბამისად თავისუფლების აღკვეთის აუცილებლობის არარსებობა ან არაპროპორციული სასჯელი, როდესაც პასუხისმგებლობის ზომა დისპროპორციაშია ჩადენილი ქმედების სიმძიმესთან, არღვევს არაადამიანური და დამამცირებელი მოპყრობისა და დასჯის აკრძალვის ზღვარს.⁸
- კანონმდებლობით კონკრეტული ქმედებისთვის დაკისრებული სასჯელი გონივრულ და პროპორციულ დამოკიდებულებაში უნდა იყოს კონკრეტული დანაშაულით გამოწვევად ზიანთან, რომელიც ადგება/ შეიძლება მიაღწეს პირებს/საზოგადოებას.
- კანონი უნდა იძლეოდეს შესაძლებლობას, მოსამართლემ სასჯელის დაკისრებისას გაითვალისწინოს კონკრეტული საქმის გარემოებები, ქმედებით გამოწვეული ზიანი, დამნაშავის ბრალეულობის ხარისხი და სხვა.⁹

⁶ მოქალაქე ბექა წიქარიშვილი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ, 2015 წლის 24 ოქტომბერი, II-67-68.

⁷ იქვე, II-37.

⁸ იქვე, II-25.

⁹ იქვე, II-38.

ამდენად, საკონსტიტუციო სასამართლომ დაადგინა, რომ სადავო ნორმის ბლანკეტურობა, ვერ აკმაყოფილებს იმ აუცილებელ კრიტერიუმს, რომელიც გამოიყენება სასჯელის პროპორციულობის შესაფასებლად – ინდივიდუალური მიდგომის შესაძლებლობას, კერძოდ:

- სადავო ნორმით გათვალისწინებული სასჯელი თანაბრად ვრცელდება ყველა ნარკოტიკულ საშუალებაზე, მაშინ როდესაც ერთმანეთისგან რადიკალურად განსხვავდებიან გამოწვევადი საფრთხეების არსით, მასშტაბით, საშიშროების ხარისხით.
- კანონმდებლობა არ იძლევა განსხვავების შესაძლებლობას მარიხუანას შეძენა/შენახვისას პირადი მოხმარების მიზანსა და რეალიზაციის მიზანს შორის.¹⁰

სასამართლომ დაადგინა, რომ მარიხუანის მოხმარებით ადამიანის ჯანმრთელობისათვის პოტენციური ზიანის მიყენება არ უნდა იქნას უარყოფილი. თუმცა, მარიხუანის მოხმარებამ (არა რეალიზაციამ) ზიანი შეიძლება მიყენოს მხოლოდ მომხმარებელს, და არა საზოგადოებას. ინდივიდზე სასჯელის დაკისრება საკუთარი ჯანმრთელობისთვის ზიანის მიყენების საფრთხის გამო არის უმიზნო და გაუმართლებელი.¹¹

სასამართლოს თანახმად, მესამე მხარისთვის/საზოგადოებისთვის მარიხუანის შეძენა/შენახვით გამოწვეულ საფრთხესთან დაკავშირებით არ არსებობს სანდო კვლევა, რომელიც მიუთითებდა გარდაუვალი ურთიერთკავშირის არსებობაზე მარიხუანის მოხმარებასა და გამრდილ დანაშაულის რაოდენობას შორის. სხვა დანაშაულის ჩადენის რისკი, რომელიც მარიხუანის მახასიათებლებიდან გამომდინარეობს იგივეა ან იმაზე ნაკლები, ვიდრე ალკოჰოლის მოხმარებით გამოწვეული რისკი, რაც დასჯადი არ არის.¹²

სარჩელის ფარგლებში სასამართლომ განსაზღვრა რომ სადავო ნორმის ბლანკეტურობა იძლევა ინდივიდის თავისუფლების აღკვეთის შესაძლებლობას მხოლოდ იმიტომ რომ მან შეიძლება საფრთხე შეუქმნას საკუთარ ჯანმრთელობას, როდესაც სხვების ჯანმრთელობის დაზიანების რეალური რისკი არ არსებობს (ვინაიდან დებულება ითვალისწინებს სას-

¹⁰ იქვე, II-98.

¹¹ იქვე, II-84.

¹² იქვე, II-87.

ჯელს იმ შემთხვევებშიც კი როცა შეძენა/შენახვა არ იყო ჩადენილი რეალიზაციის მიზნით). შესაბამისად, აშკარა და ცხადია სასჯელის სისასტიკე და მკაფიო არაადეკვატურობა. „ასეთი მკაცრი სასჯელი გამოიყენება როგორც ადამიანის დასჯის მიზანი და არა როგორც ლეგიტიმური მიზნების დაცვის უკიდურესი და აუცილებელი საშუალება. შედეგად, ადამიანი სახელმწიფოს ხელთ ხდება ინსტრუმენტი და არა დაცვის ობიექტი. მაშასადამე, სახეზეა ადამიანის ღირსების ხელყოფა არაადამიანური, სასტიკი სასჯელის დაწესების გზით“, – დაადგინა სასამართლომ.¹³

4. კრიმინალიზაციის საწინააღმდეგო შემდგომი ნაბიჯები

2015 წლის გადაწყვეტილებამ ბიძგი მისცა სხვა საკონსტიტუციო სარჩელებს, რომელმაც გამოწვევის წინაშე დააყენა საქართველოს კრიმინალური ნარკოპოლიტიკა. აღსანიშნავია რამდენიმე წამყვანი სასამართლო გადაწყვეტილება:

2017 წლის 14 ივლისს, სასამართლომ მოსარჩელის სასარგებლოდ გამოიტანა გადაწყვეტილება, რომელიც ასაჩივრებდა მარიხუანის კულტივირებისთვის სანქციის პროპორციულობას. სასამართლომ ანტიკონსტიტუციურად ცნო თავისუფლების აღკვეთა როგორც სასჯელი 151 გრამი კანაფის კულტივირებისთვის.¹⁴

2017 წლის 30 ნოემბერს, სასამართლომ დაადგინა, რომ ინდივიდის პიროვნების თავისუფალი განვითარების უფლება მოიცავს გართობისა და რეკრეაციის ტიპის, მათ შორის მარიხუანის მოხმარების არჩევანის თავისუფლებას.¹⁵ სასამართლოს თანახმად, თუ ამგვარი ქმედება არ უქმნის შესაბამის რისკს ან საფრთხეს სხვა პირს, იგი არ უნდა ჩაითვალოს დანაშაულად. ამ გადაწყვეტილებით სასამართლომ ფაქტობრივად დაადგინა მარიხუანის მოხმარების დეკრიმინალიზაცია და მოახდინა ხაზგასმვა, რომ მარიხუანის მოხმარებისთვის თავისუფლების აღკვეთა არის სახიფათო, ვინაიდან ამან შესაძლოა გამოიწვიოს არა პრევენცია, არამედ ხელი

¹³ იქვე, II-105.ტ

¹⁴ საქართველოს მოქალაქეები ჯამბულ ღვინიანიძე, დავით ხომერიკი და ლაშა გაგიშვილი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ, 2017 წლის 14 ივლისი, II-37.

¹⁵ საქართველოს მოქალაქე გივი შანიძე პარლამენტის წინააღმდეგ, 2017 წლის 30 ნოემბერი, II-49-51.

შეუწყოს სხვა ნარკოტიკულ საშუალებებზე გადასვლა¹⁶, რადგან ნარკოტიკული საშუალებების მოხმარებელი უფრო მოწყვლადი ხდება ციხეში, სადაც სხვადასხვა ნარკოტიკებზე წვდომა უფრო იოლია დღეს.

2018 წლის 30 ივლისს, საკონსტიტუციო სასამართლომ მიიღო კიდევ ერთი გადაწყვეტილება მარიხუანის მოხმარებისათვის ყველა ადმინისტრაციული სანქციის გაუქმების შესახებ¹⁷ (ეს არ ვრცელდება შეძენასა და შენახვაზე, რაც რეგულირდება სისხლის სამართლის კოდექსით). თუმცა, სასამართლომ გამოხატულად აღნიშნა, რომ მარიხუანის მოხმარების ბლანკეტური აკრძალვა ანტიკონსტიტუციურია პიროვნების თვითგამოკვევის უფლებასთან მიმართებით და რომ კანონმდებელს აქვს დისკრეტია დაარეგულიროს მარიხუანის მოხმარება ისეთ სენსიტიურ ადგილებში, როგორცაა მაგალითად სკოლა, რათა უზრუნველყოფილ იქნას არასრულწლოვანთა ინტერესების დაცვა.¹⁸

უფრო მეტიც, ამ ეტაპზე საკონსტიტუციო სასამართლოში მიმდინარეა მრავალი სარჩელი, მათ შორის ერთ ერთი სადავოს ხდის ნებისმიერი ტიპის ნარკოტიკის მოხმარებისთვის სასჯელად თავისუფლების აღკვეთის დაკისრების კონსტიტუციურობას, ხოლო მეორე სადავოს ხდის სავალდებულო ნარკოლოგიური შემოწმების გავლის კონსტიტუციურობასა და კითხვის ნიშნის ქვეშ აყენებს ამ პროცედურის გავლისას დაკავების პროპორციულობის საკითხს, ისევე როგორც დამატებითი სასჯელის საკითხს, რომელიც ეკისრება მსჯავრდებულ ნარკოდამნაშავეს.¹⁹

5. სხვა სახელმწიფოთა გამოცდილება ნარკოპოლიტიკის ლიბერალიზაციასთან დაკავშირებით

ნარკომანიისა და დანაშაულის შესახებ გაერო-ს ოფისის 2017 წლის მსოფლიო ნარკოტიკების შესახებ ანგარიშის თანახმად, ნარკოტიკული საშუალებების მოხმარება და რეალიზაცია კვლავ წარმოადგენს ერთ-ერთ ყველაზე მთავარ გლობალურ პრობლემას. იგი საშინელ გავლენას

¹⁶ იქვე. II-41.

¹⁷ მოქალაქეები ზურაბ ჯაფარიძე და ვახტანგ მეგრელიშვილი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ, 2018 წლის 30 ივლისი, II-35.

¹⁸ იქვე. II-35-37.

¹⁹ საკონსტიტუციო სარჩელები №697, №702 და №770 <http://constcourt.ge/ge/court/sarchelebi>, (შემოწმებულია 2018 წლის 12 სექტემბერს).

ახდენს ადამიანის ჯანმრთელობაზე და იწვევს ისეთ დაავადებებს როგორებიცაა HIV, ჰეპატიტი და ტუბერკულოზი. უფრო მეტიც, ნარკოტიკების წარმოება იზრდება და უკავშირდება ორგანიზებულ დანაშაულს, უკანონო ფინანსურ ნაკადებს, კორუფციასა და ტერორიზმს.²⁰

2015 წელს მოსახლეობის მილიარდის დაახლოებით მეოთხედმა, ანუ გლობალური ზრდასრული მოსახლეობის მიახლოებით 5 პროცენტმა ნარკოტიკული საშუალება მოიხმარა სულ მცირე ერთხელ. უფრო შემამოფოთებელია ის ფაქტი, რომ ამ ნარკომომხმარებლებიდან 29.5 მილიონი განიცდის ნარკოტიკების მოხმარებისგან გამოწვეულ დარღვევებს. ოპიოიდის არის ნივთიერება, რომელიც ჯანმრთელობაზე ზიანის მიყენების თვალსაზრისით იწვევს ყველაზე მძიმე ნეგატიურ შედეგს, თუმცა კანაფი არის მსოფლიოში ყველაზე მეტად მოხმარებადი ნარკოტიკი.²¹

ერთის მხრივ მკაცრი სასჯელი და კრიმინალიზაცია წარმოადგენს ლოგიკურ პასუხს იმ უარყოფით შედეგებზე, რასაც ნარკოტიკი იწვევს საზოგადოებაში, მაგრამ რატომ ირჩევენ საერთაშორისო ორგანიზაციები და სახელმწიფოები ხშირად ლიბერალურ და ჯანმრთელობაზე ორიენტირებულ მიდგომას? იმიტომ რომ, ამგვარი მიდგომის მთავარი სამიზნეს წარმოადგენენ ნარკომომხმარებლები, ხალხი, რომელიც უკვე მოწყვლადია და ესაჭიროება დამხარება, და არა პატიმრობა, რომელსაც პირიქით წვლილი შეაქვს მათ შემდგომ სტიგმატიზაციაში და საზოგადოებისგან იზოლაციაში.

2010 წელს ჯანმრთელობის უფლების საკითზე გაერო-ს სპეციალურმა მომხსენებელმა, გაერო-ს გენერალური ასამბლეის წინაშე ჯანმრთელობის უფლებისა და ნარკოტიკების საერთაშორისო კონტროლის საკითხზე თავისი ანგარიშის წარდგენისას გააკეთა სპეციალური მოწოდება დეკრიმინალიზაციისკენ ჯანმრთელობის უფლების პატივისცემის საფუძვლით, და გასცა რეკომენდაცია, რომ „წევრმა სახელმწიფოებმა ...მოახდინონ შიდასახელმწიფოებრივი კანონმდებლობის რეფორმა იმისათვის, რომ მოხდეს დეკრიმინალიზაცია ან ნარკოტიკების მოხმარებისა და შენახვის დეპენალიზაცია, და გაზარდოს წვდომა კონტროლირებად აუსტილებელ მედიკამენტებზე.“²²

²⁰ United Nations Office on Drugs and Crime, World Drug Report, booklet 1, 2017, p. 3, <https://www.unodc.org/wdr2017/index.html> (შემოწმებულია 2018 წლის 15 სექტემბერს).

²¹ იქვე. გვ. 13.

²² Report to the UN General Assembly on the right to health and international drug control, 2010, p. 20, <https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Water/Contributionsstigma/others/SPhealthl.pdf>, (შემოწმებულია 2018 წლის 15 სექტემბერს).

ქვეყნების გარკვეული ნაწილი ან არ ახდენს ნარკოტიკების მოხმარებისა და პირადი მოხმარების მიზნით შენახვის კრიმინალიზაციას ან ასეთი ნორმის პრაქტიკაში გამოყენებას. მაგალითად ნარკოტიკების მოხმარება და შენახვა არ არის კრიმინალიზირებული ესპანეთში, ჩეხეთის რესპუბლიკაში, და კოსტა რიკაში.²³

ამასთანავე, პორტუგალია წარმოადგენს კარგ მაგალითს დეკრიმინალიზაციის პოზიტიური შედეგების გამოსათვლელად. 2001 წელს პორტუგალიამ მოახდინა ნარკოტიკების მოპოვების, მოხმარებისა და შენახვის დეკრიმინალიზაცია. მიუხედავად ამისა, ნარკოვაჭრობა და გაყიდვები კვლავ დანაშაულს წარმოადგენს და ექვემდებარება სისხლისსამართლებრივ დევნას. მნიშვნელოვანია, რომ მთავრობამ განახორციელა მნიშვნელოვანი რესურსის ინვესტირება მკურნალობისა და ზიანის შემცირების სერვისებში. პორტუგალიის მიერ დეკრიმინალიზაციის შედეგები ჯერ ჯერობით ცხადყოფს, რომ საჯარო უსაფრთხოების თვალსაზრისით გაცილებით უკეთესი მდგომარეობაა. 2010 წლის შეფასების თანახმად, მოსახლეობაში ნარკოტიკების მოხმარების ზოგადი მაჩვენებელი დარჩა დაბალი, ევროპაში საშუალო მაჩვენებელზე დაბალი, მაშინ როცა ნარკოტიკების მოხმარება მოზარდების და ნარკოდამოკიდებული პირების ან იმ პირების მიერ რომლებიც ინექციას ახდენენ შემცირდა. გადამეტებული დოზით სიკვდილიანობა შემცირდა, 2001 წელს 80 სიკვდილიდან 2012 წელს 16-მდე.²⁴

მარიხუანისა და სხვა ნარკოტიკული საშუალებების პირადი მოხმარების დეკრიმინალიზაცია წარმოადგენს საერთო პრაქტიკას არა მხოლოდ ევროპაში არამედ მთელს მსოფლიოში. 2014 წელს, მექსიკის უზენაესმა სასამართლომ გამოიტანა გადაწყვეტილება, რომლის თანახმადაც ნებისმიერი ქმედების აბსოლუტური აკრძალვა, რაც უკავშირდება მარიხუანის პირად მოხმარებას რეკრეაციული მიზნებით არის ანტიკონსტიტუციური.²⁵ სასამართლომ მიიჩნია, რომ ეს მკაცრად მიეკუთვნება ინდივიდის ავ-

---

²³ Human Rights Watch-ის ანგარიში სამაგალითო დასჯა – საქართველოს რეპრესიული ნარკოპოლიტიკის მიხედვით ადამიანური შედეგები, 2018, გვ. 64, <https://www.hrw.org/report/2018/08/13/harsh-punishment/human-toll-georgias-abusive-drug-policies>, (შემოწმებულია 2018 წლის 15 სექტემბერს).

²⁴ იქვე, გვ. 65-66.

²⁵ Mexico's Supreme Court Ruling on Cannabis – English Translation, [webpage], 2015, <https://www.scribd.com/document/289159427/Mexico-s-Supreme-Court-Ruling-on-Cannabis-English-Translation>, (შემოწმებულია 2018 წლის 19 სექტემბერს).

ტონომიის სფეროს, რაც დაცულია პიროვნულობის თავისუფალი განვითარების უფლებით: შესაძლებლობა პასუხისმგებლიანად გადაწყვიტოს გამოსცადოს თუ არა ნივთიერების ეფექტები, მიუხედავად იმისა თუ რა ზიანის გამოწვევა შესაძლოა იყოს ეს ქმედება. სასამართლომ დაადგინა, რომ საჭიროა რეგულაცია, და არა მარიხუანის მოხმარების ბლანკეტური აკრძალვა, ალკოჰოლისა და თამბაქოს მსგავსად და რომ დეკრიმინალიზაციას თან უნდა ახლდეს საინფორმაციო კამპანიები, საგანმანათლებლო და ჯანდაცვის პოლიტიკა. სასამართლომ ასევე აღნიშნა, რომ პოლიტიკა, რომელიც პირდაპირ ესხმის თავს იმ სოციალურ ფაქტორებს, რაც გამოწვეულია ნარკოტიკების მოხმარებით უფრო ეფექტურია, ვიდრე ზომა, რომელიც ებრძვის ამ პრობლემას ნარკოტიკების მოხმარების აკრძალვით. იგივე არგუმენტაციაზე დაყრდნობით, კოლუმბიის,²⁶ არგენტინისა და სამხრეთ აფრიკის²⁷ უზენაესმა სასამართლოებმა მიიღეს გადაწყვეტილება მარიხუანის პირადი მოხმარების დეკრიმინალიზაციის სასარგებლოდ. არგენტინის უზენაესი სასამართლოს მოსამართლის კარლოს ფაიტის თანახმად, კონცეფცია, რომლის მიხედვითაც ყველა სისხლის სამართლის კანონმდებლობა მიმართული უნდა იყოს გარდაუვლად ნარკო მოვაჭრისა და მოხმარებლის წინააღმდეგ არის დამტკიცებულად მოძველებული. ნარკოტიკების მოხმარებისათვის ინდივიდის სისხლისსამართლებრივ პასუხისმგებლობაში მიცემა წარმოადგენს უდაოდ არაადამიანურობას, უქვემდებარებს რა პირს სისხლის სამართლებრივ პროცესს, რომელიც მოახდენს მის სტიგმატიზაციას მთელი მისი დარჩენილი ცხოვრება.²⁸

6. დასკვნა

ყოველზე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილება არ იყო თვითნებური. იგი წარმოადგენდა გონივრულ და მყარ ნაბიჯებს, რომელიც ემყარებოდა

---

²⁶ Judgment C-221 of 1994, Colombia Constitutional Court, <http://www.alcaldiabogota.gov.co/sisjur/normas/Norma1.jsp?i=6960> (შემოწმებულია 2018 წლის 19 სექტემბერს).

²⁷ Judgment №8760/2013 of the High Court of South Africa, <http://www.saflii.org/za/cases/ZAWCHC/2017/30.pdf>, (შემოწმებულია 2018 წლის 21 სექტემბერს).

²⁸ Argentina's supreme court "Arriola" ruling on the possession of drugs for personal consumption [website], 2009, <https://www.tni.org/es/node/11537>, (შემოწმებულია 2018 წლის 21 სექტემბერს).

საერთაშორისო პროგრესულ გამოცდილებას საქართველოში სასტიკი ნარკოპოლიტიკის შეცვლის გზაზე. მართალია საკონსტიტუციო სასამართლომ იმსჯელა ცალკეული აქტებისა და კონკრეტული სახეობის ნარკოტიკების კონსტიტუციურობის საკითხზე, მაგრამ თავის გადაწყვეტილებაში სასამართლომ გააკეთა მკაფიო მიმართულებები, რომლის საფუძველზეც ზოგადი ნარკოპოლიტიკის ლიბერალიზაციის პროცესი გახდა შეუქცევადი. ბლანკეტური აკრძალვები და მკაცრი სასჯელები გამოცხადდა ანტიკონსტიტუციურად ადამიანის ყველაზე მნიშვნელოვან ღირებულებასთან კავშირში: ღირსება და თავისუფალი პიროვნული განვითარების უფლება. სასამართლომ ასევე აღნიშნა, რომ დემოკრატიულ და სამართლიან სახელმწიფოში ინდივიდი უნდა იყოს მთავარი მიზანი, პატივსაცემი ობიექტი, მთავარი ღირებულება და არა გარკვეული მიზნების მიღწევის საშუალება... ხალხი უნდა სარგებლობდეს საზოგადოებისა და სამართლის განვითარების ადამიანური აღქმის პოზიტიური შედეგებით.²⁹ ამ გადაწყვეტილების შედეგად, კანონმდებელმა ნაწილობრივ შეზღუდა სასჯელის ზომები ნარკოდანაშაულისთვის, დაიწყო მუშაობა ლიბერალურ კანონპროექტსა და სამოქმედო გეგმაზე, საერთო იურისდიქციის სასამართლოები გათავისუფლდა პოლიტიკური გავლენისაგან, რამაც გამოიწვია ამ სფეროში რუტინული გადაწყვეტილებების ხანის დასრულება და გაზარდა საკონსტიტუციო სასამართლოზე მითითებები. მაგრამ ყველაზე მნიშვნელოვანი არის ის, რომ ცვლილებების პროცესს ბიძგი მისცა საზოგადოებამ, რომელმაც ერთის მხრივ უკეთ გააანალიზა ყოველი ინდივიდის თვითგამორკვევის უფლების საზღვრები და მეორეს მხრივ დაასკვნა, რომ შეუძლებელია ნარკოდამოკიდებულების აღმოფხვრა მისი კრიმინალიზაციით, არამედ ერთადერთი გამოსავალი ამ ხალხის საზოგადოებაში სრული სოციალიზაციისთვის არის ლიბერალური მიდგომა, რომელიც ემყარება პრევენციულ ზომებს, საინფორმაციო და საგანმანათლებლო კამპანიებსა და უკეთეს ჯანდაცვაზე ორიენტირებულ პოლიტიკას.

²⁹ საქართველოს მოქალაქეები – ვალერიან გელაბახიანი, მამუკა ნიკოლეიშვილი და ალექსანდრე სილაგაძე საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ, 2014 წლის 13 ნოემბერი, II-62-64.